

Over leer

Met het geld dat scholen krijgen voor schoolboeken, kunnen ze ook andere dingen doen.

Zelf lesmateriaal ontwikkelen bijvoorbeeld of laptops kopen en materiaal downloaden. Scholen moeten keuzes maken, dus leermiddelenbeleid voeren.

Wim Drost, directeur van het Ontwikkelcentrum, vertelt wat dat betekent.

middelenbeleid

Leermiddelenbeleid. De één zegt dat het te maken heeft met de Europese aanbesteding van boeken. Een ander denkt dat het over de gratis schoolboeken gaat en de besteding van die € 320 per leerling. De volgende zal zeggen dat het te maken heeft met digitalisering. Het is natuurlijk van alles een beetje. In 2007, bij de invoering van gratis schoolboeken, heeft de staatssecretaris gezegd dat leermiddelenbeleid zich voltrekt in de driehoek van content, zeg maar de schoolboeken, ict en HRM. Elke school volgt daarin zijn eigen route. Dat kan vanuit de leermiddelen, maar ook vanuit de docent, vanuit de vragen: hoe gebruik je als docent je leermiddelen, wat heb je daarvoor nodig en welke competenties zijn ervoor nodig?"

'Leermiddelenbeleid raakt direct aan de rollen en de functies van docenten. Aan HRM dus'

"Hot? Ja, en de gratis schoolboeken zijn de grote aanjager. Het was een politiek besluit dat gunstig uitpakt voor ouders, maar waarvan de impact niet was en niet is te overzien. Denk aan de Europese aanbesteding, aan de gevolgen voor de boekhandels en aan de ontwikkeling

van digitale content. En dat is nog maar het begin.

Sommige scholen zien gratis schoolboeken als een mogelijkheid om een grote stap te maken in het schoolbeleid. Andere denken: hoe houd ik het zo lang mogelijk buiten de deur? Het hangt af van de ontwikkeling waarin de school zit. Daarmee doel ik op de keuzes die scholen maken over de inzet van hun docenten. Op sommige scholen maken docenten lesmateriaal zelf. Andere kopen al het lesmateriaal in en weer andere zetten helemaal in op digitalisering. Het Groenhorst College bijvoorbeeld wil stappen maken in haar leermiddelenbeleid. We kijken dan eerst naar de driehoek content-ict-human resource management en stellen de vraag: welk beleid ligt vast? Er ontstaat dan discussie over de vraag of ontwikkelen hetzelfde is als arrangeren. Leermiddelenbeleid raakt dus direct aan de rollen, de functies en dus ook aan de inschaling van docenten. Aan HRM dus."

"Als ze zouden willen kunnen scholen het leermiddelenbeleid tot een minimum beperken. 'Gratis schoolboeken' speelt alleen op het vmbo. Daar wordt veel met boeken gewerkt en via een bekende leverancier. Maar is het verstandig om dat zo te houden? De ict-trend en de trend dat een docent andere rollen krijgt, gaan door. Het kan zijn dat je

daar nog geen last van hebt en dat je het dus nog enige tijd buiten de deur kunt houden. Maar scholen, en zeker die binnen het groen onderwijs, hebben wel ambities."

'In het groen onderwijs gaat het van keuze voor een minimumniveau tot een warm omarmen'

"Op AOC Oost is een werkgroep leermiddelenbeleid actief, die opereert los van de Europese aanbesteding. AOC Oost wil nu nadenken over wat op langere termijn de implicaties zijn van gratis schoolboeken. Zij ziet leermiddelenbeleid als een kans. Maar het is een zoektocht, want alles lijkt met alles samen te hangen. Het gaat in het groen onderwijs van keuze voor een minimumniveau tot een warm omarmen. Ik ken een school die het eigen boekenfonds om praktische redenen helemaal heeft afgeschaft. Deze heeft zich, net als heel veel andere scholen, laten ontzorgen door boekhandels. Heeft dus een contract voor meerdere jaren met een grote boekhandel. Dat kan een belemmering zijn. Een eigen boekenfonds daarentegen werkt kostenbesparend en geeft meer flexibiliteit. Deze school had vestigingen met en zonder boekenfonds. Een uitgelezen kans om twee situaties met elkaar te vergelijken. Ikzelf zou de

TEKST

leonie barnier

FOTOGRAFIE

leonie barnier

kansen willen benutten die die mix biedt en gaan onderzoeken.

(Drost tekent een schema, zie onder.) De invloed van de scholen is veel groter geworden. Vroeger was de docent de beslisser, nu zijn scholen dat. Neem de werkboeken waarin leerlingen opdrachten kunnen maken, die zijn nu massaal geschrapt, of de leerlingen mogen er niet meer in schrijven. Dat is geen beslissing van de docent maar van de school.”

“Als ik met scholen aan de slag ga over leermiddelenbeleid kijk ik waar ik in de driehoek content-ict-HRM beweging op gang kan brengen. En ik geef informatie. Bij Cita-verde is het leermiddelenbeleid gekoppeld aan de introductie van de elektronische leeromgeving Fronter. Dat gaat dus over die koppeling tussen content, ict en HRM. Ik heb de stukken gelezen waarin de school de koers uitzet. Ik probeer die koers te expliciteren en in interviews met

alle lagen binnen de school bespreek ik de implicaties. Op basis daarvan maken we een sterktezakteamanalyse en geven we advies. Dan houdt mijn rol op.”

‘Altijd is de driehoek content, ict en HRM aan de orde. En die zat voorheen redelijk vast’

“Wanneer een school bezig gaat met leermiddelenbeleid kan dat voor een docent betekenen dat de spullen beter bij zijn onderwijs aansluiten. Competentiegericht onderwijs is flexibiliseren. Sommige docenten, vooral die van de avo-vakken, zijn een beetje methodeslaaf. Ze volgen het boekje. Maar leidinggevend willen maatwerk en dus flexibiliseren. Methodes meer flexibel maken, dat is leermiddelenbeleid.

Dat kan ook weerstand oproepen. Ik ken een grote school, overigens geen groene, die nieuw leermidde-

Sommige docenten vinden dat leerlingen te veel achter de computer zitten, maar de digitalisering zal alleen maar doorgaan

lenbeleid afvaardigde, en waar vervolgens docenten wegliepen. Of docenten veranderingen accepteren heeft ook te maken met hoe je zaken invoert.

Leermiddelenbeleid is niet alleen de invoering van een ander boekje. Altijd is de driehoek aan de orde. En die zat voorheen redelijk vast. Maar in het groen onderwijs is er een traditie van veel zelf schrijven en ook met de toepassing van ict loopt het groen onderwijs vooruit. En met de ECC, de online catalogus die docenten en leerlingen toegang biedt tot groene, educatieve content, gaan we de goede kant op.”

“Het gaat toe naar meer ict. En meer arrangeren. We willen toe naar arrangementen die een heldere relatie hebben met het curriculum. Nu is het nog zo dat de individuele docent of school arrangementen maakt. Maar de aansluiting van arrangementen op de totale leerweg moet te standaardiseren zijn. Boeken zitten in brokjes in de ECC. De docent moet daar zelf een volgorde in aanbrengen. Daarin kunnen wij helpen. De docent kan straks intikken: ‘opleiding hovenier, niveau 3, alles vanuit de praktijk’ en dan rolt er een arrangement uit inclusief een suggestie voor de positie op de leerweg.”

“Als docenten zeggen dat leerlingen al veel te veel achter de computer zitten: je leert niet achter, maar met de computer. Je leert in en uit de praktijk. Een leerling die de hele dag achter de pc zit, is niet effectief bezig. Open leercentra zijn niet per definitie oké. Veel van onze leerlingen hebben moeite met concentreren en met plannen. Hoe leren zij effectief? Effectiviteit, daar gaat het om bij leermiddelenbeleid. Flexibiliseren is een middel om de effectiviteit van het leren te verhogen.”

Kijk op www.groenonderwijs.nl voor enkele links naar meer informatie over dit onderwerp.

VERANDERENDE INVLOED

Een klant die iets koopt is	beslisser	betaler	gebruiker
In het onderwijs was dat de	docent	ouders	leerling/docent
In het onderwijs is dat nu de	school	school	leerling/docent